

LAKIALOITE 176/2002 vp

Laki lähestymiskiellosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Laki lähestymiskiellosta (898/1998) tuli voimaan vuoden 1999 alussa. Laki on tarpeellinen väkivalta- ja muiden henkilöön kohdistuvien vakavien rikosten ehkäisyssä ja niiden uhan torjunnassa. Lähestymiskielto voidaan määrätä, jos on perusteltu aihe olettaa, että henkilö, jota vastaan kieltoa pyydetään, tulisi tekemään itsensä uhatuksi tuntevan henkilön henkeen, terveyteen, vapauteen tai rauhaan kohdistuvan rikoksen tai muulla tavoin vakavasti häiritsemään tätä.

Laissa on ilmennyt useita puutteita. Eräs vakava puute koskee lähestymiskieltoa tilanteissa, jossa vanhemmilla on yhteisiä lapsia. Lähestymiskielloilla pyritään siihen, että väkivallan tai sen uhan kohteeksi joutunut voi elää turvallista, normaalia elämää. Voimassa olevan lähestymiskieltoain mukaan kiellon kohteena oleva ei saa ottaa yhteyttä kiellolla suojattuun. Kielto ei koske 3 §:n mukaan yhteydenottoja, joihin on asiallinen peruste ja jotka ovat ilmeisen tarpeellisia.

Hallituksen esityksessä HE 41/1998 vp lähdetään asiallisin perustein sallittujen ja ilmeisen tarpeellisten yhteydenottojen määrittelyssä siitä, että ne ovat poikkeustapauksia. Esimerkkeinä mainitaan lapselle tapahtunut onnettomuus ja omaisuuden ositustoimenpiteiden vaatimat yhteydenotot. Lapsen saamisen yhteydessä eliyteensä joka toinen viikonloppu tapahtuvat yhteydenotot ovat voimassa olevan lain tulkinnan mukaan sallittuja, huolimatta siitä, että ne ovat säännöllisiä. Kun lähestymiskieltoa koskevassa päätöksessä tulee lain perustelujen mukaan mahdollisuuksien mukaan ennakoida tarpeelliset yh-

teydenotot ja määrätä ne uhan vähentämiseksi järjestettäväksi esimerkiksi lakimiehen tai sosiaaliviranomaisen välityksellä tai sivullisten läsnä ollessa, näin tulisi tehdä myös lapsen tapaamisten järjestämisen kohdalla.

Perheväkivalta on Suomessa vakava ongelma, jota yhä valitettavasti pidetään perheen sisäisenä asiana. Väkivallan tai sen uhan kohteeksi joutuvien naisten, miesten ja lasten asema on turvattava nykyistä tehokkaammin lainsäädännöllä myös yhteishuoltajuustilanteissa. Esimerkiksi Uudessa-Seelannissa perheväkivaltaa käyttänyt henkilö ei pääsääntöisesti voi saada lasten huoltajuutta eikä tavata heitä muutoin kuin valvotuissa olosuhteissa. Vaikka lapsi ei kokisi fyysisistä väkivaltaa, pelkkä väkivallalla uhkailu ja sen näkeminen aiheuttaa lapselle psyykkisiä vaurioita, ja valitettavasti altistaa hänet itsensä myös tulevaksi väkivallan käyttäjäksi. Lapsen oikeus turvallisuuteen tulisi ensisijaisesti varmistaa samalla, kun pyritään siihen, että lapsella olisi oikeus tavata väkivaltaistakin vanhempaansa.

On perusteltua säätää, että lähestymiskieltoon määrätty henkilö saa tavata entisen puolisonsa kanssa asuvia lapsiaan ainoastaan valvotuissa olosuhteissa lasten turvallisuuden takaamiseksi. Jos lähestymiskieltoon haettu henkilö on jo aikaisemmin tuomittu puolison henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvasta rikoksesta tai sellaisen yrityksestä, tai jos uhkausten, aikaisempien rikoksien tai muun käyttäytymisen perusteella rikoksen uhka vaikuttaa todennä-

köiseltä myös ulkopuolisen henkilön havaittavissa olevassa määrin, käräjäoikeudella tulee olla mahdollisuus antaa lapsen asumista ja tapaamista koskevia väliaikaisia määräyksiä lähestymiskieltoa koskevan asian yhteydessä. Käräjäoikeus voisi äärimmillään määrätä lapsen ja vanhemman välisen tapaamiskiellon. Lapsen tapaamiskielto olisi syytä määrätä esimerkiksi parisuhteen ollessa juuri purkautumassa tai juuri

purettu, jos toinen puolisoista on uhannut surmata toisen. Lasten henki ja turvallisuus saattaa viimeaikaisten esimerkkien perusteellakin olla tällaisessa tilanteessa vakavasti uhattu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lähestymiskiellosta annetun lain 3 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään lähestymiskiellosta 4 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (898/1998) 3 §:ään uusi 4 momentti ja 12 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

3 §

Kiellon sisältö

— — — — —
Lähestymiskieltoon määrätty henkilö saa tavata kieltoa pyytäneen henkilön kanssa asuvia lapsiaan ainoastaan valvotuissa olosuhteissa.

12 §

Päätöksen saattaminen käräjäoikeuden käsiteltäväksi

— — — — —
Käräjäoikeus voi lähestymiskieltoa koskevan asian yhteydessä antaa lapsen asumista tai tapaamista koskevan väliaikaisen määräyksen, jos tätä on lapsen edun turvaamiseksi pidettävä aiheellisena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
.

Helsingissä 10 päivänä tammikuuta 2003

Marja-Leena Kemppainen /kd
Ismo Seivästö /kd
Timo E. Korva /kesk
Pertti Hemmilä /kok
Pirkko Peltomo /sd
Tero Rönni /sd
Bjarne Kallis /kd

Antti Rantakangas /kesk
Anne Holmlund /kok
Mika Lintilä /kesk
Kari Kärkkäinen /kd
Jari Leppä /kesk
Olli Nepponen /kok
Kalervo Kummola /kok

LA 176/2002 vp — Marja-Leena Kemppainen /kd ym.

Susanna Huovinen /sd
Leena Luhtanen /sd
Mikko Immonen /vas
Lauri Oinonen /kesk
Raimo Mähönen /sd
Esa Lahtela /sd
Päivi Räsänen /kd
Sakari Smeds /kd

Toimi Kankaanniemi /kd
Leena Rauhala /kd
Pekka Vilkuna /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Leea Hiltunen /kd
Kari Myllyniemi /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Anne Huotari /vas